Školní vzdělávací program

Mezinárodní vztahy a globální svět

Vzdělávací modul pro učitele středních škol v oblasti evropské integrace – Vývoj EU a její aktivity

PhDr. Markéta Pitrová, Ph.D. - FSS MU

Specifika EU

- Je mezinárodní nadnárodní organizace s delegovanou suverenitou, dominantním většinovým rozhodováním, specifickými cíli a s efektivními nástroji na jejich plnění.
- Trpí permanentním rozšiřováním – států - agendy se současnou proměnou vnějších podmínek.
- Je geograficky, hospodářsky, kulturně nehomogenní.
- Rozhoduje se ve společných institucích a akty jsou kontrolovány soudem. Závazek se nedá vzít zpět.
- Postavena na principu evropského práva, které je nadřazené.
- Smlouvy jsou změnitelné jedině pomocí mezivládní konference, po podpisu a ratifikaci jsou členové závazkem uzamčeni.

Založení a rozvoj EHS a dalších společenství

- Společenství jako nástroj zabránění války mezi Francií a Německem, obnovy evropského hospodářství a součást strategie zadržování SSSR pro Francii, Německo, Itálii, Belgii, Nizozemí a Lucembursko.
- Evropské společenství uhlí a oceli (1952) Evropské hospodářské společenství (1957) Evropské atomové společenství (1957).
- Společenství usilují o vybudování společného trhu – volný pohyb čtyř svobod (zboží, služeb, osob a kapitálu)
- Smlouva kombinuje průmyslové a agrární výhody. EHS postaveno na principu finanční a politické solidarity, slučuje řadu zájmů do balíku. Postupně navazují další oblasti jako je životní prostředí, měnová politika, regionální politika atd.
- V 60. letech hluboká krize – zpomalení integrace. Stabilizace s příchodem Jacquese Delorse no čela Komise v roce 1985.

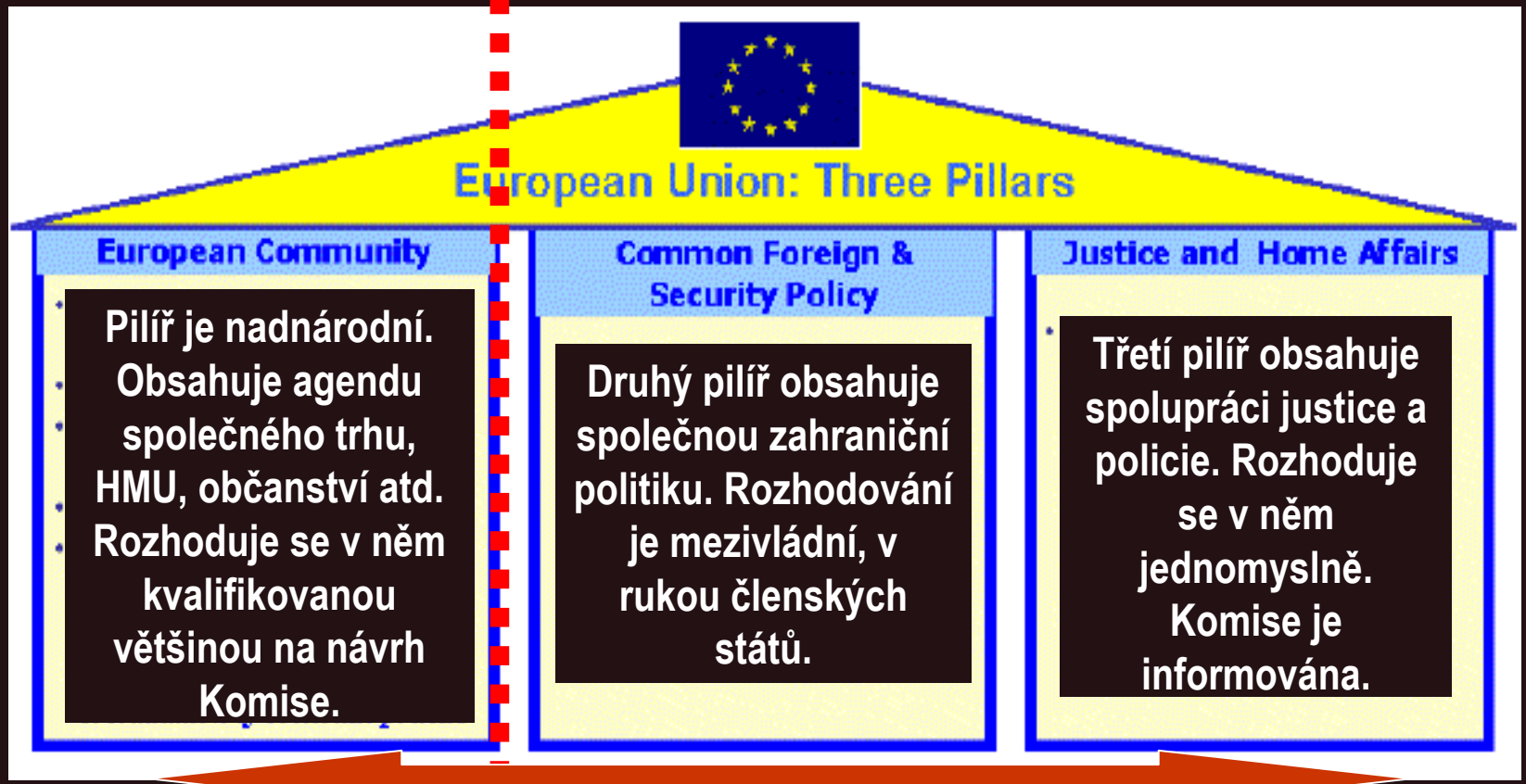
Založení EU a její reformy

- rok 1989 znamená pro ES mnoho změn. (pád Berlínské zdi, sjednocení Německa, rozšiřování na východ, válka v Kuvajtu, konflikt v bývalé Jugoslávii). Řešením je mezivládní konference o společné měně a vytvoření politické unie. Výsledkem je **Smlouva o EU** ilustrovaná chrámem s pilíři – rozdělení kompetencí.
- Agenda EU opakované reformována v Amsterdamu a v Nice. Původní ekonomický rozměr se přeměnil na politickou spolupráci. Současná EU spolupracuje při vytváření společného prostoru bezpečnosti a práva, usiluje o budování ozbrojených sil, disponuje společnou měnou a vysokým stupněm hospodářské spolupráce.

Tzv. Maastrichtský chrám

Nadnárodní - ES

Mezivládní – rozhodují státy

Přesun „mezi pilíře“ znamená změnu hlasovacích pravidel.

Společný trh a zemědělská politika

- Společný trh je postaven na principu volného pohybu čtyř svobod (zboží, kapitál, služby, pracovní síla)
- Důležitou součástí je politika ochrany spotřebitele a princip dodržování minimálních standardů a garance volné soutěže.
- V návaznost na společný trh působí další politiky: regionální, sociální, životní prostředí, ale i Schengenský systém jako nástroj pro reálný pohyb bez hranic.

Zemědělská politika je jedna z nejkontroverznějších. Vznikla jako kompromis mezi agrárními a průmyslovými státy ES a usilovala o rychlou stimulaci sektoru prostřednictvím garantovaných cen a uzavření hranic EHS pro zemědělskou produkci. Krize uvnitř EHS zabránila včasné reformě a zemědělství se stalo nejnákladnějším projektem integrace. Financování této politiky (cca 45% rozpočtu EU) je aktuálním politickým tématem. EU usiluje o reformu ve prospěch zkvalitnění produkce, snížení cen na úroveň světového trhu a přesunu prostředků do regionální politiky.

Společná měna € a Evropské občanství

- Kombinace časového závazku a dostatečné přípravy ekonomik:
- Státy dodržují konvergenční kritéria (inflace, státní dluh, rozpočtový deficit, dlouhodobé úrokové míry a účast v EMS
- Splnění přiznáno v roce 2001 12 státům. Dánsko a Velká Británie mají výjimku, Švédsko odmítá.

Doplňuje občanství národní. Poskytuje:

•Právo na volby do EP

•Právo na volby do komunálních zastupitelstev

•Petiční právo

•Ombudsman

•Konzulární ochrana

•právo komunikace v úředních jazycích, přístup k informacím

Cíle SZBP a agenda justice a vnitra

Cílem je zajistit bezpečnost Unie, chránit mír a posilovat mezinárodní bezpečnost v souladu s principy Charty OSN a OBSE, podporovat mezinárodní spolupráci;

rozvíjet a upevňovat demokracii a právní stát a respektování lidských práv a základních svobod.

EU používá společné postoje a společné akce. Státy rozhodují konsensem.

EU vytváří spolupráci v oblasti vnitra, azylové politiky, ustavuje spolupráci soudů a policie. Je vytvořen Europol.

Vytváří prostor bez vnitřních hranic na základě Schengenských dohod. Prostor střežen pomocí schengenského informačního systému na evidenci osob, zbraní a aut.

Ne všichni státy jsou přesvědčeny o výhodách volného pohybu a proto přetrvávají výjimky.